

همیشه‌ها کی فرهنگ شهر

سند این خانه‌ها به نام حسین است

روایتی از روضه‌های صبحگاهی محله قیام تهران؛ میراثی ۱۰۰ ساله در دل خانه‌های مردم

فهمه طباطبایی

روزنامه‌نگار

اینجا بر سر در همه خانه‌ها پارچه سیاهی زده‌اند و لای در اغلب آنها باز است و از آن صدای آرام روضه می‌آید. انگار نه انگار صبح زود است؛ زن و مرد و پیر و جوان با

لباس‌های مشکی، سراسیمه و با عجله به سمت مجالس روضه می‌روند. خانه‌های قدیمی و حیاط‌دار، حسینیه‌هایی با قدمت بیش از ۱۰۰ سال و بوی اسپند روضه

امام حسین(ع) در روز سوم محرم که در همه کوچه پس‌کوچه‌ها پیچیده است. اینجا مردم رسم ادب و احترام را خوب بلدند، جلوی هر خانه با چای و لقمه‌ای نان و

پنیر یا نان قندی از مردمی که صبح زود از جاهای مختلف تهران برای عزاداری راهی این محله شده‌اند، پذیرایی می‌کنند؛ اینجا قطب گردشگری مذهبی در تهران است.

نان و پنیر و چای با طعم شیرین روضه

رد پای پیرمردها و پیرزن‌های سیاه‌پوشی که اول صبح آرام آرام از کوچه می‌گذرند را می‌گیرم و می‌روم. جز صدای عصای آنها و گنجشک‌های سحرخیزی که در شاخ و برگ درختان مدح و ثنا می‌گویند، صدایی نمی‌آید.

هر قدر نزدیک می‌شویم، به شمار سیاه‌پوشانی که به سمت یک نقطه در حرکت‌اند، افزوده می‌شود و بعد ردیف موتورهای پارک‌شده و کمی آن طرف‌تر عزادارانی که وسط خیابان زیبا نشسته‌اند. حاج آقا بالای منبر ایستاد و از احترام به سادات می‌گوید. زن‌ها می‌روند داخل مدرسه دخترانه غدیر و مردها می‌روند داخل حسینیه مه‌پوین. اول صبحانه است. یک لقمه نان و پنیر با یک لیوان چای کمرپارک که طعم بخورین روضه می‌دهد. اینجا حتی کفشی عزاداران را هم واکن می‌زنند. دختران دهه نودی مأمور انتظامات قسمت زنان هستند، چشمانشان پر از خواب صبحگاهی است اما مراقبت‌ده همه صبحانه بخورند و منظم و به‌تر تیب در حیاط مدرسه بنشینند. زهر یکی از آنهاست. «به عشق امام حسین(ع) میام، می‌خوام مثل مادرم و خاله‌هام و عمه‌ها و مادربزرگام باشم. من نوزاد بودم که مادرم من رو اینجا می‌آورده و این‌جس خوبیه که الان ۱۴ ساله و خودم خادم هیئتم.» قدمت این هیئت خیلی زیاد است؛ بالای ۵۰ سال و این را می‌شود در چهره عزادارانش هم دید؛ پیرزن و پیرمردهایی که با ویلچر و عصا و واکر می‌آیند. اعظم خانم همسایه این هیئت است. «به عشق این هیئت در این محله مانده‌ام و دوست دارم در همسایگی آن بمیرم. ما با همین روضه‌ها موسفید کردیم و آن‌اشاء الله با حسین حسین گفتن بمیریم.»

۴ نسل عزاداری در خانه سیدها

از خیابان زیبا به سمت آب‌مگن یک کوچه را که پایین بیایی، می‌رسی به کوچه سیدمحمودخوان طباطبایی، از پنجره باز صدای جیرینگ جیرینگ خوردن استکان به نعلبکی می‌آید. چند مرد جوان و میانسال با سرعت زیاد مشغول ریختن چای هستند و صدای آرام زیارت عاشورا از در باز خانه می‌آید. پیرمردی که نان قندی را خرد می‌کند و برای پذیرایی در سینی می‌گذارد، می‌گوید: «قدمت این هیئت بیشتر از ۱۰۰ ساله. ۴ نسل در این خانه مراسم گرفتن حیاط و طبقه اول از خونه حسینیه است و پسرهای آقا نور که ۴ ساله خودش به رحمت خدا رفته و در قم دفنه، این مراسم رو می‌چرخون. هیئت از صبح تا ظهره و حسینیه دائم پر و خالی می‌شه.» پذیرایی در اینجا هم ساده است، یک تکه نان قندی با یک استکان چای و زیارت عاشورا و روضه‌ای که پیرغلامانی از قدیم و جدید مثل حاج آقا ابطی، میرزا سبیبویه می‌خوانده و می‌خواندند. مرد میانسالی در حال رفتن به روضه است. «قدیم اینجا ناهار می‌دادند. یک سال‌هایی هر روز آنگوشت بود اما الان فقط ۲ روز آخر ناهار هست. اما کسی برای به لقمه صبحونه ناهار نمیداد. اینجا مردم به عشق امام حسین(ع) و حال خوب معنوی خونه میان. خشت‌خشت این خونه به عشق امام حسین(ع) روی هم مونده و تو ایام عادی سال هم روضه و هیئت و دعای ندبه برقراره.» هیئت هر لحظه شلوغ‌تر می‌شود. زنان جوان با کالسکه و بچه به بغل، نوجوان‌ها با دوستانشان و مردهای میانسال قبل از رفتن به سرکار خودشان را به اینجا رسانده‌اند. روضه‌خوان می‌خواند: «این حسین کیست که عالم همه دیوانه اوست.»

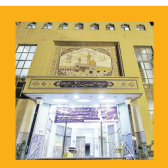
شیخ حسین و حال خوب حسینیه هدایت

قدیمی‌های تهران، آنها که برایشان سخنران روضه‌خوان مهم است و پای هر منبری نمی‌نشینند، حسینیه هدایت و شیخ حسین انصاریان، ملجا و پناه است. کمی پایین‌تر از حسینیه سیدها، بین خیابان زیبا و ری، سر نقش خیابان رقیب‌دوست، در حسینیه به‌رومی همه باز است. برنامه عزاداری خیلی منظم است و با احکام و زیارت عاشورا و سینه‌زنی شروع می‌شود و به سخنرانی کوتاه و روضه‌خوانی شیخ حسین ختم می‌شود. اول در حسینیه بغل پای سفره روز دیگر نان و پنیر و پذیرایی می‌شود و بعد برای عزاداری به محوطه اصلی می‌روید. اینجا مشتری‌های قدیمی و پر و پا قرص دارد. حاجیه بتول جعفریان یکی از آنهاست. «۴۰ ساله کل دهه اول محرم رو اینجا اقامه عزاداری کردم. نفسم بند است به نفس این عزاداری. تا برسم اینجا باید دو تا ماشین سوار بشم و ۲۰۰ قدم می‌هم پیاده پیام اما نمی‌دونم این اراده از کجا میاد که من هر روز اینجا بم. خدا شیخ حسین رو برای تهران نگه داره.» دختران و پسران جوان هم در ایستگاه صلواتی دم در و محل پذیرایی فعالند. بچه‌هایی که دهه هفتادی و دهه هشتادی و حتی دهه نودی‌اند. سهیل، ۱۳ سال دارد و با شور و حرارتی، موتوری‌ها را هدایت می‌کند به مدرسه بالایی. «شب‌ها به عشق این می‌خوابم که صبح پیام اینجا و انتظامات باشم. اصلاً ولش کن. عشق امام حسین(ع) و عباس گفتنی نیست.»

خانه اربابی و یاد چارپایه خوانی میرزا اسماعیل

خانه اربابی کوچک است و قدیمی‌امانزدیک به ۱۰۰ سال است که دریایی از عزاداران حسینی را در خودش جای می‌دهد؛ خانه‌ای در کوچه‌پس‌کوچه‌های خیابان ری. میرزا اسماعیل اربابی، صاحب‌خانه سال‌هاست به رحمت خدا رفته اما همه به یاد او و چهارپایه چوبی که در وسط حوض کوچک خانه می‌گذاشته و در دوره خفقان پهلوی اول روضه می‌خوانده، به این خانه می‌آیند و عزاداری می‌کنند. در این خانه علما و شخصیت‌های مهم زیادی پای مجلس روضه نشسته‌اند؛ از آیت‌الله حق شناس و حاج آقا مجتبی تهرانی تا آیت‌الله مجتهدی و شیخ محمدعلی فشدنی و حاج اسماعیل دولابی. اصلاً شاید نفس‌های حق این افراد بوده که هنوز دل‌ها را هر روز صبح زود به سمت این خانه می‌کشاند. مراسم هیئت خیلی ساده است. یک قرآن خوانی کوتاه بعد از اذان صبح، زیارت عاشورا و یک ربیع روضه و سینه‌زنی توسط پیرغلام اهل‌بیت(ع) حاج ماشاءالله عابدی که حالا بیشتر از ۲۰ سال است روضه‌خوان این مراسم است. او می‌گوید: «میرزا ارادت ویژه‌ای به سادات داشت و اگر روزی در مجلس روضه از سلاله سادات کسی حضور نداشت، میرزا می‌رفت و آن قدر جست‌وجوی کرد تا بالاخره یکی از سادات را به مجلس بیاورد. این ارادت به سادات به‌گونه‌ای بود که بعد از وفاتشان پیکر ایشان توسط جمعی از سادات تجهیز و تغسیل شد.» اینجا همه چیز عجیب به دل می‌نشیند؛ حتی صبحانه که کف دست نان سنگک یا تافتون و یک قالب پنیر کوچک که روی آن کنگد سیاه است و چند حبه انگور و این یعنی طعم خودبه‌خود.

مجالس روضه‌ای از دل تاریخ

هیئت دلریش در خیابان جمهوری اسلامی

اگر می‌خواهید در دهه اول محرم به یک هیئت قدیمی بروید که در آن اولویت برنامه‌ها، شعر و روضه عاشورایی باشد، حتماً سری به هیئت دلریش در خیابان جمهوری اسلامی تهران بزنید که از هیئت‌های سنتی و قدیمی است و مخاطبان خاص خود را دارد. این هیئت تمرکز جدی روی شعر اصیل و روضه دارد و مؤسس آن، ۲۴۰ سال پیش شاعری به نام دلریش بوده است.

کربلایی‌های مقیم تهران

یکی از مکان‌های مهم در ایام محرم، حسینیه کربلایی‌های مقیم تهران در چهارراه گلوندک است که این روزها محلی برای حضور عاشقان ابا عبدالله الحسین(ع) و شهدای کربلاست. این مکان مذهبی حدود ۵۵ دهه است که باتوق اصلی گروهی از کربلایی‌های ساکن در پایتخت ایران است و علاقه‌مندان به برنامه‌های ویژه ماه محرم هم در آن شرکت می‌کنند.

عزاداران بوعلی نیاوران

تکیه حصار بوعلی نیاوران تهران یکی از تکیه‌های قدیمی تهران است که از گذشته‌های دور میزبان عزاداران حسینی بوده و تاریخچه پر فراز و نشیبی هم دارد. از برنامه‌های مهم این تکیه، علم‌گردانی و مجله‌گردانی است که مخاطبان زیادی دارد. اگر علاقه‌مند به برنامه‌های سنتی هیئت‌های قدیمی تهران هستید، حتماً در ایام محرم به تکیه حصار بوعلی نیاوران سری بزنید.

امامین کاظمین دولت‌آباد

یکی از مکان‌های قدیمی که از سال‌های دور میزبان عزاداران حسینی بوده و هنوز هم برنامه‌های متنوعی در ایام محرم دارد، حسینیه امامین کاظمین دولت‌آباد است. این حسینیه از ابتدای محرم تا شب سیزدهم محرم‌العزیم مراسم ویژه‌ای دارد. همچنین صبح روز دهم مراسم مقتل خوانی در این مکان برگزار می‌شود که مخاطبان بسیاری دارد. این مکان در خیابان گلبرگ شمالی دولت‌آباد قرار دارد.

۹ فوت کوزه‌گری که کنکوری‌ها باید بدانند

پشت کنکوری‌ها به روزهای آخر امارات نفس گیر ورود به دانشگاه رسیده‌اند و قرار است در روزهای آینده سر نوشت بیش از یک میلیون داوطلب مشخص شود. در روزها و ساعت‌های آخر منتهی به کنکور، استرس و اضطراب داوطلب‌ها به نقطه جوش می‌رسد و شاید بد نباشد که کنکوری‌ها با چند توصیه و مرور تجربه رتبه‌های برتر سال‌های گذشته از غول این مرحله هم عبور کنند.

۱ مطالب جدید نخوانید

کنکوری‌ها تا جای ممکن باید از خواندن مطالب جدید دوری کنند؛ چون این مطالب نتیجه‌ای جز ایجاد چالش‌های ذهنی و کاهش تمرکز نخواهند داشت. پس بهتر است که به جای گلاویز شدن با مطالب‌های جدید، همان مطالب قبلی را مرور و جمع‌بندی کنید.

۲ خوب بخوابید

برای آنکه داوطلبان در روز کنکور خواب‌آلود نباشند و دچار حواس‌پرتی نشوند، خواب کافی شبانه را در دسترس کار خود بگذارند. داشتن ۷ ساعت خواب نه تنها استرس را کاهش می‌دهد بلکه داشتن خواب روتین شبانه در روزهای منتهی به کنکور کمک می‌کند که سر حال باشید.

۳ از شبکه‌های اجتماعی دوری کنید

مدیریت استفاده از فضای مجازی در روزهایی که هر ساعت آن حکم طلا را برای داوطلب‌ها دارد، بسیار مهم است؛ به همین دلیل بهتر است که داوطلبان تا جای ممکن از شبکه‌های اجتماعی دوری کنند. اگر هم داوطلبی توانایی مدیریت خودکار شبکه‌های اجتماعی را ندارد، شاید بهتر است با استفاده از تنظیمات تلفن همراه و ایجاد محدودیت زمانی، خود را نجات دهد.

۴ به موقع غذا بخورید

علاوه بر تنظیم خواب، تنظیم ساعت خوردن و خوراک هم از موضوعات مهم در روزهای مانده به کنکور است. وعده صبحانه می‌تواند با تأمین انرژی کافی، شرایط را برای درس خواندن در ساعت‌های اولیه روز فراهم کند. داوطلب‌های کنکور در روزهای آخر به هیچ وجه نباید وعده‌های غذایی خودشان را حذف کنند.

۵ رفع اشکال کنید

داوطلب‌ها هنگام تست‌زدن و مرور درس‌ها ممکن است با اشکال‌هایی روبه‌رو شوند و این اشکال‌ها را با یادداشت برداری‌های کوتاه می‌توان رفع کرد. چنین دسته‌بندی‌ای موجب می‌شود تا کنکوری‌ها با ذهن آماده سر جلسه کنکور بروند.

۶ آماده‌سازی وسایل کنکور

روز قبل از کنکور بهترین زمان است که وسایل مجاز برای ورود به جلسه از مومن آماده شود. داوطلب‌ها بهتر است که مدار، خودکار، پاک‌کن، ماشین حساب، لوازمی سالم، یک بطری آب یا آمیوه و... را از روز قبل آماده کرده باشند تا با خود به جلسه ببرند. در میان وسایل کنکور، کارت ورود به جلسه نقش اول را بازی می‌کند، پس بهتر است که یک جای مطمئن برای نگهداری کارت کنکور در نظر گرفته شود.

۷ برای تفریح ساده وقت بگذارید

با توجه به پرهیز از خواندن مطالب جدید در روز آخر، بهتر است که کنکوری‌ها یک سرگرمی و تفریح ساده را بر نامه‌ریزی کنند تا با ذهن آرام در جلسه کنکور حاضر شوند.

۸ مسیر یابی محل برگزاری کنکور

آدرس محل حوزه، فاصله تقریبی و زمان رسیدن به حوزه و همچنین نحوه دسترسی به محل برگزاری کنکور، چند نکته اساسی هستند که بهتر است در روزهای آخر با کمک خانواده بررسی شود تا در روز کنکور دچار اشتباه در آدرس‌یابی نشوند.

۹ شبیه‌سازی با روز کنکور

ممکن است که محل برگزاری کنکور با استانداردهایی که داوطلب در ذهنش دارد، هماهنگ نباشد. به همین دلیل بهتر است که در روزهای باقی‌مانده به کنکور دست به شبیه‌سازی بزند تا از این طریق با آمادگی بیشتری راهی جلسه کنکور شود.